

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentaqasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Dunajske žrtve protidraginjske demonstracije.

Na drugem mestu smo že omenili velikanske demonstracije, ki so se vršile dne 17. m. m. na Dunaju. Modra avstrijska vlada je postavila dunajskemu prebivalstvu — torej tudi Avstrijcem — ki je hotelo mirno pa odločno povedati, da je sito stradanja in klerikalno-agrarnih spletkarij, nasproti »svoje« vojaštvo, ki je bilo dobro preskrbljeno s hrano, s katero hoče Gautsch napolniti delavske želodce. Ljudstvo, vsled neznosne draginje že itak do skrajnosti razburjeno, seveda tudi ni radostno vskipelo, ko je videlo svoje sotrpine v vojaški suknji in glasno je dalo duška svojem užaljenemu čutu. Vzlic temu se je pa demonstracija razmeroma mirno zaključila in posamezni oddelki nepreglednih množic so se jeli pomikati proti svojim okrajem, delavske pesmi pevajoč in v primernih klicih svoje ogorčenje napram vladi in provzročiteljem draginje izražajoč. Vsled skrajno provokatoričnega nastopa dunajske policije je prišlo pri tej priliki v raznih krajih do manjših rabuk in prask, katere pa gotovo ne bi imele zlih posledic, če bi se ne vmešavalo med delavske demonstrante tudi takih elementov, ki se sicer bojé dneвне luči, ki pa redno prihajajo na beli dan, če se nadejajo zbiranja večjih množic ljudstva ter upajo, da se jim pri takih prilikah posreči zvrševati svojo posebno obrt, katera je seveda po zakonih prepovedana.

Tako je prišlo tudi vsled nastopa teh ljudi, katere »katoliški« Slovenec konsekventno naziva s sodrgo, ki so pa le plod današnjega družabnega reda, kate-rega ravno isti »Slovenec« z vso vnemo zagovarja, do skrajno žalostnih in vsega ogorčenja vrednih posledic, ki so zahtevale ne le škode na materijalu, temveč tudi na človeškem življenju. 1 mrtev, 4 težko ranjeni in več kakor 100 lahko ranjenih je ostalo na bojišču dunajskega okraja Otakringa. Vojaška bodala in kroglice so napravile svojo dolžnost. Seveda je drugo vprašanje, če so ti argumenti najpripravnejši, da si ljudstvu z njimi zbijje iz želodcev glad in vbije v glavo ljubezen do svoje mile Avstrije, ki tako vestno skrbi za široke plasti svojega prebivalstva. Na licu mesta je ostal mrtev sodrug Oton Bretzenberger.

Prodrlo ga je skozi srce bodalo avstrijskega podčastnika, ki nosi puško št. 1008 in dela čast svojemu stanu v 12. stotnji 24. (ogrskega) polka. Umorjeni je bil po poklicu železostrugar in še-le 20 let star. Kakor izjavljajo očividci, je bil jako miroljuben in nadarjen mladenič, in le slučaj, da je šel iskat svoje tovariše v delavski dom, s katerimi se je nameraval vdeležiti izleta v dunajsko okolico, ga je privedel v vrste razburjenih demonstrantov. Poplačal ga je s svojim mladim življenjem.

Dne 21. m. m. so ga pokopali na otakrinskem pokopališču ob velikanski vdeležbi njegovih sodrugov in sodruginj. Čez 50.000 jih je bilo, ki so sli deloma v sprevodu, deloma pa delali špalir po vseh ulicah, kjer se je pomikal sprevod. Mnogo trgovin je bilo zaprtih in žalost je bila splošna. Nad 300 krasnih vencev so poklonile razne organizacije in korporacije nesrečni žrtvi. Na grobu je povzel besedo podpredsednik drž. zbora sodr. *Pernerstorfer*, da se poslovi približno sledeče:

»Če vsakim starišem dela izreja otrok skrbi, kako je šele težko proletarski rodbini in kako veliko je veselje, če otrok enkrat odraste. Sina so ugrabili rodbini, ki že desetletja pripada naši stranki. Ali na grobu ne plakajo le stariši in sorodniki, ne plakajo le tisoči, ki stopajo mimo pokopališča, za tem mladeničem plaka vse avstrijsko organizirano delavstvo. Kakor se je pokojnik priznaval za našega, tako stojimo tudi mi za njim, ki ga je zadelo jeklo kot žrtev politike, ki se ne briga za ljudske množice. Pozdravljamo ga kot svojega, kakor se je tudi on prišteval k nam ves čas svojega kratkega življenja. Pokojnik ni edina žrtev, četudi ni nobenega od tisočev zadelo tako gorje. Žrtve ne zatajujemo, četudi obžalujemo marsikak izgred. Kot izšolani socialni demokratje vemo, da si mora ljudsko ogorčenje včasih poiskati duška. Vemo pa tudi, da take, četudi naravne revolte ne osvobodé človeštvo. Zato si obljubujemo, predno se ločimo od tega groba, da se trdno sklenemo, da nadaljujemo boj zoper nečuvence oblasti naše dobe, boj za gospodarsko in duševno osvoboditev človeštva.

Poslavljamo se s svečano obljubo, da ostanemo zvesti naši stvari, zvesti socialni demokraciji.

Za češke sodruge je govoril poslanec sodr. *Tomašek* in končno je povzel še dunajski poslanec sodr. *Schuhmeier* besedo, ki je dejal:

»Mi, ki smo v nedeljo slišali žvenk razbitih šip, ki smo videli to razbito steklo, spoznavamo resnico pesnikovih besed. One čepinje nam kažejo podobo vlade, ki ni razumela braniti delavskih koristi. 17. sept. je hotel pohiteti nadebuden mladenič v mater prirodo, da se je navžije vsaj za nekaj ur, zadelo pa ga je hladno jeklo in sedaj ga izročamo materi prirodi — za vedno. Oton Bretzenberger je bil dunajski otrok in v boju tega mesta za dobro in pravično stvar je padel. Mi socialni demokratje imamo danes takó vladó kakor meščanske stranke proti sebi, ker imajo te smisel za vse, le ne za ljudske koristi. Zato kličemo otakrinžani sodr. Otonu Bretzenbergerju zadnji pozdrav. Otonu Bretzenbergerju Bodi ti zemljica lahka! Amen.

Mati umrlega je glasno zaklicala govorniku: »Hvala vam!« Vsi okolu stoječi pa so si obrisali solze iz oči in v trenutku na-

polnili gomilo z rdečimi naglji. Razšli so se. Veličastna tihota je vladala povsod in ko so se pogrebci razšli je že krila zemlja svežo gomilo prerano mlado življenje oropanega.

Bodi uverjen Oton Bretzenberger, tudi mi slovenski proletarci te ne pozabimo!

Poznejša poročila prinašajo žalostno vest, da z umorom Bretzenbergerja še ni zaključena lista žrtev. Umrl je vsled strele, ki mu je prodril spodnji del života, sodrug *Fran Joahimsthaler*, 19-letni ključavničarski pomočnik. Bil je vzlic svoji mladosti dober in požrtvovalen sodrug politične in strokovne organizacije. Tudi ranjeni trgovski sluga *Leopold Lechner* je umrl, zdravniki so pa konstatirali, da je bil vzrok smrti vnetje slepiča.

Ranjenemu *Wögerbaueru* se je zdravstveni stan po operaciji zboljšal in se je nadejati, da okreva.

Poleg teh žrtev je pa še veliko število manj ranjenih, ki so večinoma v domači oskrbi. Proti 276. je pa uvedena kazenska preiskava in je že iz dosedanjih obsodb posneti, da se hoče vlada kruto maščevati. Tisti, ki so povzročili draginjo in v nje posledici demonstracije, so seveda na varnem in niti las se jim ne bo skrivil, kajti tako zahteva naš modri kapitalistični družabni red.

V znamenju krvi.

Puške so pokale in svinčenke naj bi polnile prazne želodce izkoriščanega proletarijata, dne 17. m. m. na Dunaju. Tako je sklenila visoka vlada in s tem pripoznala naše vedne trditve, da zato potrebujemo tolike množice vojaštva, ker je baje denarni zakeli v nevarnosti in ker nekateri visokorodni gospodje ne morejo prenašati pogleda na sestradano ljudstvo. Prve salve so toraj padle in zavedno avstrijsko delavstvo je na jasnem, kako se misli pri nas rešiti socialno vprašanje. Na Dunaju se je streljalo na ljudstvo! Streljalo se je na ljudstvo, ki ni zakrivilo današnjih žalostnih razmer, ki je pa že leta in leta kazalo na pretečo nevarnost in kazalo tudi nešteto potov po katerih bi se dalo nevarnost odvrniti brez vseh zlih posledic za državo in nje pretežno večino prebivalstva.

Vsi dobri nasveti pa so bili bob v steno in tako je končno moralo priti do vrhunca razburjenja, ki utegne postati usodopolen, če merodajni faktorji vstrajajo tudi še nadalje na svojem trdovratnem stališču. Kri je tekla po dunajskem asfaltnem tlaku, toda to ni bila kri nepotrebnih ljudskih parasitov, ki na svetu ne poznajo drugih nalog, kakor brezsmiselno zapravljanje neskončnih dobičkov pridnih delavskih rok, temveč kri poštenih delavcev, ki v napornem delu kopičijo bogastvo drugim, sami pa s svojci trpe najhujše pomanjkanje in žive življenje, ki je

udarec v obraz naše današnje baje humanitarne dobe. Železničarji, tudi mi smo del tega proletarijata, tudi mi vstvarjamo blagostanje drugim in sami stradamo in tudi mi zahtevamo enako vsemu drugemu delavstvu, da se naše trpljenje konča, da se nam da, kar nam po vseh pametnih človeških in naravnih zakonih gre. In tudi nam se ponuja, enako kakor našim sotrpinom v industriji in poljedelstvu, trdih svinčenk, da si z njimi napolnimo prazne želodce. Mar ni to ironija na vse, kar se nam je vedno pravilo in pisalo o kulturni dobi v kateri živimo? Da, najhujši barbarizem je, ki s pomočjo reakcije skuša v nas zatreti vsa človečanska čustva, ki nas hoče zopet pahnuti v tiste čase, »ko grmade so svetlo plamtele«. Toda tokrat je račun napravljen brez krčmarja in sedaj, če nikoli prej, se bo sijajno dokazalo, kako prav smo imeli, ko smo vabili delavstvo v organizacijo. Revolucionarji smo! toda ne revolucionarji kakor bi si jih želela nazadnjaška klerikalno-agrarna banda in katere najnujnejša želja bi bila, da nas vse do zadnjega postreli z manihericami in topovi, katere smo sami plačali. Naša naloga je po vsem druga in če se buržoazija iz zgodovine ni nič naučila, potem to ni naša krivda. Pač pa vemo mi, da krvavi potoki koristijo edino le nazadnjaštvu. Torej proč z njimi!

Revolucionarji smo! toda naše orožje se ne kuje v tovarnah in tudi surovin nam ne dajejo rudniki. Uma bistri meč je, ki je odprl milijonom zaslepljene oči in ki se je brusil v našem prosvetnem delu. Zaman nas izzivajo, zamao pošiljajo provokaterje v naše vrste in nikdar se jim ne posreči njih hudobna nakana, če delavstvo pojmi svojo izvanredno moč, moč svojih orožnic — organizacij. In to mora v tej važni dobi pojmimi, izpopolniti mora svoje organizacije, odstraniti pa mora tudi iz svojega obličja vse, kar ni zdravo in kar še ni doseglo tiste duševne višine, ki je v zgodovinskem trenutku potrebna. Naša sila je nepremagljiva, toda le tedaj, če smo vsi za enega in eden za vse, če se brezpogojno podvržemo disciplini večine in na ta način onemogočimo vsako provokacijo in vsak poizkus deljenja naših moči. Glad in beda sta bila, ki sta nam pokazala potrebo organizacije. Glad in beda sta iz nas napravila kompaktno maso, pred katero danes trepeče ves kapitalističen svet in kdo ve, če ne bo tudi glad igral takrat odločilno vlogo, kadar vržemo današnji krivični družabni red ob tla. Ljudstvo zahteva kruha, odzvarjajo mu pa puške in sablje. Kaj je zakrivilo, da je zaslužilo tak odgovor? Prineslo je svojega rojstva uboge kosti z upadlimi obrazi in ponošeno obleko na dunajski Ring in teh pogledov ne prenašajo mogotci. Delavska para skrivaj se! Zgini v tovarne in delavnice, pojdi na polje in v gozd, ne kaži pa tvoje deranzirane zunanosti na javnih trgih, ki so namenjeni le onim, ki so baje po božji volji uvrščeni med gornjimi desetisoči. Kaj briga kapitalistično vlado in meščanske parasite tvoja beda?

Zato si ustvarjen, da zanje tlačaniš in če tega več ne moreš, da pogineš za plotom tistega, ki si mu kopičil bogastvo. Ministrski predsednik ne čuti draginje in tudi vodje meščanskih strank je ne čutijo — torej je ni. Svetovna kalamiteta je, pa kaj potem. Državne blagajne, vertheimovke tovarnarjev in veleagrarcev, pa tudi farske bisage tega ne smejo čutiti. Stradanja vajen si le ti delavec in gotovo se da tvoj hlačni pas še za eno luknjo skrajšati. Trpi, saj se ti vendar zagotavlja, da je le tvoje nebeško kraljestvo, po katerem pa, kakor kaže svetovna slika, razum tebe nihče ne hrepeni. Če pa misliš, da ti je organizacija potrebna, potem vstopi v Marijine družbe ali pa k veterancem in vse demonstracije, ki jih te družbe prirejajo, bodo tudi tebi dovoljene, ne da bi okušal trdih svinčenk in britkih sabelj. Lepi pojmi dvajsetega stoletja!

Seveda prihajajo sedaj in nam dopovedujejo, da se je moralo par razbitih okenj poplačati s krvjo in da se z razbijanjem

okenj ne odpravi draginje. Hinavci pa ne povedo, da je bila nedeljska demonstracija *demonstracija obupa*, v katerega so sami spravili nesrečno ljudstvo. Kako naj bi bilo, če so vse večletne prošnje in vsi obupni klici brezuspešni? Končno mora priti do tega, česar price smo bili na Dunaju.

Če delavec vzlje pridnemu delu in naraščajoči mezdi ne more več zadoščati vsakdanjim potrebščinam, če ne more več dobiti niti za denar strehe in če ga povsodi zasleduje živilska draginja in stanovanjska beda, je-li potem čudno, če njegova razburjenost prekorači tiste meje, ki segajo v obupnost? In tako je danes razpoloženje v ljudstvu, zanj odgovorni pa bodo tisti, ki so te razmere povzročili s svojo protiljudsko politiko.

Ljudstvo je na Dunaju in tudi po drugih krajih glasno pokazalo, da tako kakor doslej ne gre več in grozen zločin, ki bi se kruto maščeval nad državo in ljudstvom, bi bil, če bi vladajoči krogi tudi sedaj še ne hoteli okreniti. *Pozabijo pa naj nikar, da jih je ljudstvo pravočasno svarilo in da je — pripravljeno.*

Zahteve državnih železničarjev.

V ponedeljek, 18. septembra t. l. sta se podala poslanca sodr. *Tomschik* in *dr. Ellenbogen* k vodji c. kr. železniškega ministrstva, dr. vitezmu pl. *Röll-u* in mu naznanila, naj se v sredo 20. septembra sprejme zastopnike koaliranih železničarskih organizacij. Ob enem sta vodjo železniškega ministrstva opozorila na skrajno resen položaj. Deputacija zastopnikov koaliranih organizacij (Spl. pravovarstvo in strokovno društvo avstrijskih železničarjev, društvo strojevodij (Dunaj), društvo strojevodij (Praga), centralno društvo železniških uradnikov, društvo prognih mojstrov in društvo sprevodnikov) je dne 20. septembra predložila železniškemu ministrstvu sledeče zahteve:

Zahteve delavcev.

1. Povprečno 20odstotno zvišanje plače. To naj se uvede brez izjeme za vse delavce, zaposlene v dnu in akordu, za pomožne uslužbence in nosilce prtljage. Za delavce, ki so v akordu, je primerno zvišati akord tako, da se v njem v polni meri izrazi zvišanje plače.
2. Uvedbo plačilne avtomatike, ki jo je razglasiti. (Glej prilogo I.)
3. Uvedbo odmornih dopustov za delavce brez izgube zasluga.
4. Uvedbo delovnega reda za vse delavce v vsaki službeni panogi, s katerim se določi in uredi delovni čas, plačilo za čezurno, nedeljsko, prazniško in nočno delo. (Glej prilogo II.)
5. Odločno ureditev stabilizacije in sicer: razširitev stabilizacije, zvišanje odstotnega nastavka, odpravo vsake izgube pri stabilizaciji, službena obleka naj se ne vračunava itd. (Glej prilogo III.)
6. Sprejem delavk, ki so nad polovico normalnega deveturnega delavnega časa v službi, proti mesečnemu pavšalu. Nosilce prtljage je uvrstiti med stalne delavce.

Zahteve poduradnikov in slug.

1. Uvedbo dvehletnih napredovalnih rokov do končne plače za vse sluge. Zvišanje končne plačilne stopnje na 2000 kron za vse sluge.
2. Uvedbo primerno skrajšanih napredovalnih rokov za stareje sluge, ki so vkljub daljši službeni dobi zaostali v plači napram mlajšim slugam. Posebno se je ozirati na delavniške uslužbence, ki so bili pri stabilizaciji oškodovani na svojem zaslužku in sicer na sledeči način:
 - a) Vsakemu starejemu uslužbencu, kateremu na podlagi dvehletnih napredovalnih rokov ni mogoče za vpokojitev za najvišjo plačo po potrebni učinkovitosti in števnih službenih dobi doseči najvišje plače, je napredovalne roke v posameznih plačilnih stopnjah skrajšati tako, da vsaki omenjenih uslužbencev pred vpokojitvijo na podlagi dopolnjene službene dobe doseže najvišjo plačo. To je razlagati tako, da morejo tudi isti uslužbenci, ki so deležni vračunanja poldrugokratne službene dobe, tekóm 24 let doseči normirano najvišjo plačo;
 - b) Vsakemu uslužbencu, ki je brez svoje krivde vkljub daljši službeni dobi v plači enak svojem mlajšemu tovarišu, ali pa je celo v nižji plačilni stopnji, ja napredovalne roke v posameznih plačilnih stopnjah skrajšati za eno leto tolikokrat, kolikor ima stareji uslužbenec več službenih let napram mlajšemu; in sicer se naj za vsaki dve leti daljše službe skrajša za eno leto normalni napredovalni rok;
 - c) Končno zenačenju trdot in oškodovanj za vse prizadeto delavniško osobje v smislu v vložnega predloga. (Glej prilogo IV.)
3. Ureditev stanarinskega in stanovanjskega vprašanja in sicer: Zagotovilo primerno glavnice za

zgradbo zadostnega števila personalnih hiš z zdravimi in cenimi stanovanji za osobje na vseh postajah, kjer je mogoče graditi personalne hiše. Do izvršitve te akcije 25odstotno zvišanje stanarinske doklade za vse uslužbence. Za iste uslužbence, kateri ne morejo dobiti stanovanj v personalnih hišah, je to zvišano doklado od iste dobe naprej stalno izplačevati.

4. Zboljšanje postranskih dohodkov in sicer:
 - a) Podelitev nočne doklade vsemu osobju, ki opravlja nočno službo (čuvajem, všteti delavce) in ki je dosedaj še ne dobivajo;
 - b) Zboljšanje vožnih pristojbin za strojno in vlakosporno osobje, ter zasluga na premijah za strojno osobje v smislu tozadevno vložnih predlogov (glej prilogo V.);
 - c) Uvedbo primernih službenih doklad za vse premikalno osobje (24 kron mesečno), za strokovnike v glavnih in obratnih delavnicah (40 kron mesečno), za vravnalce prog (300 kron na leto) in za nadkurjače (30 kron mesečno);
 - d) Za progne in stavbinske mojstre zvišanje pavšala od 40 na 60 kron mesečno.
5. Pomnoženje normiranih mest, tako:
 - a) da bo vsem uslužbencem, ki imajo po veljavnem plačilnem obrazcu pravico biti imenovani poduradnikom, ob doseženju plači 1200 kron zajamčeno avtomatično imenovanje poduradnikom;
 - a) da bo vsem delavcem in pomožnim uslužbencem po minimalni dobi izvežbanja, ki je določena v izpitnih predpisih, zajamčeno avtomatično imenovanje pomožnim uslužbencem, oziroma definitivno imenovanje.

6. Omogočitev avtomatične dosege poduradniškega reda pri doseženju plači 1200 kron za sledeče kategorije, oziroma uslužbence:

Tiskarje, pisarniške pomočnike, višje strokovnike, strokovnike, signalne ključarje, postajne nadzornike, nadpremikače, vratarje, zapisovalce vozov, vravnalce prog, manipulante, prtljagne mojstre, strežnike sesalk, nadkurjače, bločno signalne sluge, čuvajske kontrolorje.

Nadalje omogočitev dosege poduradniškega reda potom pripušcanja k izpitom, oziroma potom premeščenja v primerne višje službene kategorije za premikače in vravnalce prog, pisarniške in postajne sluge, ki morajo opravljati pismena dela, oziroma ako se jih uporablja za višje kvalificirana dela, ter za skladiščne sluge in pisarje nakladnih listov.

7. Opustitev plačilne stopnje 1300 kron in uvedbo dvehletnih napredovalnih rokov do končne plačilne stopnje za vse poduradnike.

Zvišanje končne plače vseh poduradnikov na 3000 kron.

Imenovanje strokovnikov glavnih in obratnih delavnic, strojnih, prognih, mostovnih, stavbenih in signalnih mojstrov uradnikom, ko dosežejo plačilno stopnjo 1600 kron. Pri tem pa jim je pustiti prejšnje napredovalne roke, ako so ti ugodnejši, ter se jih ne sme na nikak način gnotno oškodovati.

8. V službeni pragmatiki določene odmorne dopuste je podeliti vsakemu uslužbencu brez ozira na nadomestovalne stroške. Bolezen, orožne vaje in drugi dopusti ne smejo prikrajšati odmornih dopustov in se jih tudi ne sme šteti kot take.

9. Končno ureditev službenih turnusov za vse uslužbence v smislu tozadevno vložnih predlogov. (Glej prilogo VI.)

10. Ureditev kazenskega postopanja v smislu predlogov, ki jih je vložila centralna personalna komisija. (Glej prilogo VII.)

11. Končno izvedbo vseh še nerešenih uvrstilnih zahtev v status c. kr. državnih železnic uvrščenega osobja nekdanje cesar Ferdinandove severne železnice, državno železniške družbe ter avstrijske severozapadne železnice in jugoseveronemške zvezne železnice. (Glej prilogo VIII.)

Zahteve uradnikov, manipulantinj in oficijantinj.

1. Podelitev 25odstotnega zvišanja stanarinske doklade vsem uradnikom.
2. Uvrstitev v sedanji avtomatični plačilni obris na podlagi dovršene celokupne službene dobe.
3. Zvišanje avtomatično dosegljive končne plače od 4400 kron na 4800 kron (brez premeščenja v VI. službeni razred). Znižanje napredovalnih rokov VII. službenega razreda od štirih na tri leta.
4. V službeni pragmatiki določene odmorne dopuste je podeliti vsakemu uradniku brez ozira na nadomestovalne stroške v sledeči meri:

V službeni dobi do 5 let 14 dni
" " " " 10 " 21 "
" " " " 20 " 28 "
" " " " nad 20 " 40 "
5. Zboljšanje postranskih dohodkov:
 - a) Zvišanje nočnih službenih doklad na vseh postajah na 2 kroni;
 - b) Uvedbo akordnega nastavka 2 kroni na uro.
 - c) Oškodnino za izvršeno čezurno delo pri eksekutivni službi v znesku 2 kroni na uro.
6. Podelitev 20odstotnega zvišanja dneve za manipulantinje.
7. Za železniške oficijantinje je namesto krajevno razredne doklade določiti stanarinsko doklado, analogno ostalim uslužbencem in sicer:

Za Dunaj s 25odstotnim zvišanjem dosedaj veljavne krajevno razredne doklade za Dunaj določenih zneskov, za ostale postaje pa 80, 70, 60 in 50 odstotkov dunajske stanarine.
8. Vse manipulantinje c. kr. ravnateljstva za proge državno železniške družbe in c. kr. severozapadne železnice, ki so s 1. januarjem 1911 že dovršile pet službenih let, je imenovati oficijantinjam z veljavo od 1. januarja 1911.
9. Podelitev aktivne in pasivne volilne pravice

pisov glede službe in počitka. Tozadevno nadzorovanje je poveriti kontrolorjem kasarn. Na dotični predpis se ne ozirati je dovoljeno le v slučaju izvenrednih dogodkov (elementarni dogodki, ako skoči vlak iz tira itd.) proti primerni odškodnini za intenzivnejše delo.

g) vratarji.

Popolno odpravo 24/24urnega službenega turnusa za vratarje na vseh postajah. Na postajah s trajno nočno službo je uvesti 12/24urni službeni turnus, na vseh ostalih postajah pa kot prehodni štadij 16/24urno službo.

h) zapisovalci vozov.

Uvedbo 12/24urnega službenega turnusa za vse zapisovalce vozov, ki opravljajo službo v turnusih. Za vse ostale zapisovalce vozov, ki opravljajo le dnevno službo, je določiti najmanj dva službe prosta plačana dneva v mesecu.

i) čuvajško osebje.

Ureditev časa službe in počitka za čuvajško osebje na vseh premikalnih postajah in dunajskih lokalnih progah na 12/24urno, na vseh ostalih progah na 16/24urno in končno na vseh progah z rednim obsemurnim nočnim počitkom na 16/16urno službo in počitek.

j) delavniško in kurilniško osebje.

Delovni čas delavcev, katere se smatra za delavniške delavce in za uslužbence v kurilnicah, obratnih vodstvih in kurilniških ekspoziturah naj konča ob sobotah ob 12. uri opoldne, pri čemer se pusti najpotrebnejšo omejeno rezervo, kakor je to pri južni železnici.

k) pisarniški in postajni sluge.

Uvedbo 12/24urnega službenega turnusa za vse postajne sluge, ki opravljajo službo v turnusih. Za vse ostale postajne sluge pa uvedbo 42urnega tedenskega delavnega časa. Za pisarniške sluge naj se določi enak služben čas kakor za uradniško osebje.

l) čistilci vozov.

Uvedbo 12/24urne službe. Podelitev dveh 36urnih nadomestnih počitnih dni v mesecu za vse, ki ne opravljajo službe v turnusih; od teh dveh dni naj pride eden v vsakem mesecu na nedeljo.

m) drugi uslužbenci.

Zapuščanje postajnega kraja naj se dovoli vsem poduradnikom proti primernemu javljenju pri službenem predstojniku.

Postajnim vodjem naj se dovoli zapuščanje njih postajnega kraja, brez da se morajo prej javiti, ob dneh, kadar so službe prosti.

Za progne mojstre je uvesti dva prosta dneva v mesecu v vseh ravnateljstvih, kjer to še ni uvedeno.

Preureditev sistema službene razdelitve pri brzojavni, prometni in komercijelni službi sporazumno z zastopniki eksekutivnega osebja.

Kot najvišje načelo naj velja, da se na postajah z nočno službo odpravi 16/16urna služba in mesto nje uvede 12/24urna služba.

Od postajevodij, ki so sami na postajah (brez prideljenih), se ne sme zahtevati daljša služba nego kvečjemu 14 ur na dan; kar je več službe, je na vsak način prideliti še drugo moč (postajnega mojstra).

Nadomestovalec mora pravočasno priti, da je mogoča redna prodaja službe še med službenim časom oddajajočega.

V izključno komercijelni službi je določiti dnevni službeni čas na osem ur na dan.

Do preureditve sistema službene razdelbe naj uvede c. kr. železniško ministrstvo za brzojavno, prometno in komercijelno službo sledeče olajšave:

Št. Službena razdelba po intenziteti. Olajšava.

1. Nепretrgana služba po dnevi in po noči (vedno čuvanje).	12 ur službe in 24 ur nepretrganega počitka.
2. Dnevna in nočna služba z najmanj peturnim nepretrganim nočnim počitkom (1 predstojnik in 1 prideljenec).	Enkrat na teden nadomestovalca za 16 dnevni ur, vsled česar sta oba službujoča enkrat na teden po 32 ur službe prosta.

3. Na postajah, kjer je en sam nameščenec z več nego 14-urno službo na dan (1 predstojnik).

4. Na postajah, kjer je en sam nameščenec s službo do 14 ur.

5. Pri izključno komercijelni službi z delavnim časom nad osem ur na dan.

Namestitev prideljenca (postajnega mojstra) in razdelitev službe kakor pod številko 2.

Enkrat na teden nadomestitev za 24 ur. Vsaka četrta nadomestitev naj pride na nedeljo.

Popolnoma prost delavnik vsake 14 dni.

Uvedbo nedeljskega počitka za signalne mojstre analogno prognim mojstrom.

Uvedbo najmanj dveh prostih dni v mesecu za signalne mojstre.

Tam, kjer so tozadevne norme že uvedene, odnosno je tozadevno kaj boljšega v navadi, se seveda ne sme spremeniti na slabše, temveč naj se uvede v tem slučaju proste dni za vse uslužbence v isti višji meri.

Prost popoldan ob sobotah za vse v delavnicah in kurilnicah zaposlene kancliste analogno delavcem.

Skrajšanje službenih ur v administrativni službi eksekutivnih mest na sedem ur in uvedbo enako dolgega delavnega časa pri c. kr. progovzdrževalnih sekcijah kakor pri c. kr. državno železniških ravnateljstvih.

Uvedbo nedeljskega počitka v pisarnah in skladiščih.

Priloga VII. k 10. točki zahtev poduradnikov in slug.

Predlogi se glasijo:

1. Opustitev vsake grožnje s kaznijo pri odlokih od strani c. kr. železniškega ministrstva, državnih železnic in posameznih službenih mest.

Poučevalen vpliv na osebje v vzgojevalnem smislu.

Čim možnejšo omejitev denarnih kazni kot kazni za ravnanje proti redu.

2. Spremenitev določb o kazenskih posledicah v tem smislu, da se iste izvajajo le tedaj, ako jih disciplinarni zbor posebej izreče (kakor n. pr. podaljšanje napredovalnega roka za eno leto). Pri enakosti glasov se smatra predlog glede kazenskih posledic kot odklonjen.

V disciplinarnem postopanju je dovoliti pritegnitev pravnega zastopnika in enega uslužbenca železnice.

Železniško ministrstvo se prosi, da čimprej spremeni služben red s sodelovanjem vseh sekcij centralnega odbora.

Priloga VIII. k 11. točki zahtev poduradnikov in slug.

Ta priloga se tiče uslužbencev podržavljenih železnic.

Čuvajško osebje vseh c. kr. državnih železnic.

Končno zenačenje službene obleke za čuvajško osebje, uvrščeno v III. kategorijo slug, z ostalimi slugami in sicer glede kakovosti in količine, kakor tudi glede nošne dobe.

Natančnejše poročilo o izidu deputacije priobčimo v prihodnji številki.

Uslužbenci in delavci c. kr. drž. žel. pozor!

Člani provizijskega sklada za uslužbence in delavce!

Železničarji, sodrugi, tovariši!

Funkcijska doba odbora provizijskega sklada c. kr. državnih železnic za uslužbence in delavce je potekla in v kratkem bodo volitve v odbor provizijskega sklada.

Z ozirom na eminentno važnost te institucije, v kateri se soddloča ne le o statutarčnih pravicah članov temveč tudi o posebno važnih nalogah, ki še niso rešene in katerih izvedba zahteva neustrašne svoje dolžnosti se zavedajoče može, je potrebno da člani tega sklada kakor en mož nastopajo za kandidate, ki jih priporoča organizacija.

Tovariši, sodrugi! Organizacija, ki je skupno z zaupniki postavila kandidate Vam priporoča izkušene može, katerih večina je

že bila v odboru. Ti možje so glede poznanja starostnega zavarovanja že izkušeni in so dokazali svojo zmožnost in se zavedajo svoje dolžnosti.

Pretečena poslovna doba odbora provizijskega sklada je bila bogata ne le na delu, temveč tudi na uspehih in odstopajoči može lahko rečejo, da so starostnemu zavarovanju pri c. kr. državnih železnicah odprli nova pota, ter jih izpopolnili v korist članov.

V pretečeni dobi se je izvedlo ne le vračunanje 40% stanarinske doklade, poldrugokratno vračunanje službene dobe za odmerjenje provizijskega temelja za sprevodniško osebje, zvišanje odmerjalnega temelja za v dnini zaposleno osebje od 70% na 85%, temveč še celo vrsto drugih jako važnih zadev, ki spadajo k čuvanju statutarčnih pravic članov. Članom odbora se je tudi posrečilo glede sprejema delavcev ukreniti potrebno, kar omogočuje močno omejitev šikan, katerim so bili delavci v prejšnjih časih izpostavljeni. Posrečilo se je odboru tudi združitev provizijskega sklada c. kr. avstrijske severozapadne železnice s skladom c. kr. državnih železnic pod ugodnimi pogoji; nadalje ugodnosti za delavce podržavljenih železnic glede sprejema v provizijski sklad c. kr. državnih železnic, kakor tudi glede doplačevanja pri zasebnih železnicah dovršenih let.

Tudi glede stanovanjske oskrbe je odstopajoči odbor mnogo storil in ob progah c. kr. državnih železnic sloječe personalne hiše glasno pričajo o intenzivni delavnosti odbora.

Mnogo uspešnega dela! In vendar še čakajo bodoči odbor rešiti, da se izpopolni od prejšnjega odbora pričeto delo.

V prvi vrsti je upravičena zahteva poldrugokratnega vračunanja službene dobe za premikalno osebje; razširitev vštavanja 40% stanarinske doklade na vdove in sirote članov provizijskega sklada; znižanje splošne službene dobe od 35 na 30 let; zvišanje odmerjalnega temelja za delavce od 85% na 100%; poldrugokratno vračunanje službene dobe za vse eksekutivno službo opravljajoče osebje, kakor tudi za kollarne kovače; istotako bo treba s vso odločnostjo zaslopali upravičene želje članov bivše državno železnike družbe. Tudi zahteva za spremembo pravil provizijskega sklada, polom katere se razširi delokrog odbora, se mora na novo obravnavati. In ne v najzadnji vrsti je z ozirom na katastrofalno stanovanjsko bedo potrebno, da se prihodnji odbor s vso odločnostjo briga, da pride stanovanjska oskrba v hitrejši tempo, v kolikor dopuščajo sredstva provizijskega sklada.

Da je za to delo treba celih mož, ni treba še posebej povdarjati. In te može Vam priporoča organizacija skupno z zaupniki organiziranih avstrijskih železničarjev, da jih izvolite.

Ne dajte se oplahiti po obrehovanju in žuganju, ki jih rabijo naši nasprotniki pri vsaki volitvi in s tem priznavajo svojo slabost! Sledite klicu Vašega razuma, ki Vam pravi:

»Vočigled uspešnega delovanja ni mogoče drugo, kakor da volimo iste, ki so zvesto in odločno nastopali za interese članstva in ki bodo to tudi z naprej storili.«

V izvolitve Vam priporočamo sledeče kandidate:

Odborniki:

1. Lampreth Rudolf, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.
2. Strasser Karol, nadsprevodnik, Dunaj I
3. Kneidinger Konstantin, mesni mojster, Dunaj II.
4. Herzog Ivan, sprevodnik, Dunaj II,
5. Rössler Josip II, sprevodnik, Dunaj II,
6. Heider Eberhard, ključavničar, strojna delavnica Floridsdorf,
7. Houzar Leopold, pomožni zapisovalec vóz, Dunaj sev. žel.,
8. Beck Alojzij, mizar, delavnica Jedlese.

9. Neu Teodor, strokovnik, delavnica Dunaj I,

10. Schneider Ferdinand, zidar, progovzdrževalna sekcija Dunaj III,

11. Schnobrich Josip, bločno signalni sluga Penzing,

12. Gollerstepper Josip, strokovnik, Dunaj, glavni carinski urad.

Železničarji, tovariši, sodruzi! V vašem interesu je, da volite gori navedene kandidate, ki so jih postavili in vam jih priporočajo v izvolitev zaupniki organiziranih železničarjev.

O vsaki volilni slepariji ali vplivanju naj se takoj pošlje resnično poročilo z navedbo prič Uredništvu »Železničarja« v Trstu, ulica Boschetto 5.

Eksekutiva organiziranih avstrijskih železničarjev

Dopisi.

Državnoželezniška kurilnica v Ljubljani se je v zadnjem času začela nekako razvijati in menda čas ne loči več dolga doba, ko nam iz nje nastane navadna prisilna delavnica. Nekateri gospodje v njej so si prilastili popolnoma nove manire in človek, ki jih bliže ne pozna, bi si prav lahko mislil, da ima opraviti s pastirji in pastirčki. Ko je zginil zloglasni Poka de Pokafalva iz načelniskega mesta, smo se prav res veselili in domišljali smo si, da so ž njim zginile tudi rovtarske manire. Sedaj bo pa že kmalu treba priznati, da je star pregovor, ki pravi: »Es kommt selten was besseres nach« še umesten. Upamo, da bodo za enkrat te vrstice zadostovale in jako neprijetno bi nam bilo, če bi bili prisiljeni odmotati tisti ovitek v katerem hranimo topove precej velikega kalibra. Kurilniški profesionalisti in delavci! pamet, pamet. Mar ne vidite kam jadrate? 12. ura se bliža.

Iz Pragerskega. Ker do danes še nihče ni naznanil javnosti, kakšne razmere so na Pragerskem odkar je prišel revident Schneider za postajenačelnika, so me razmere prisilile, da povem jaz kako se tukaj postopa s slovenskimi delavci. Tukajšnji postajenačelnik revident Schneider je zagrižen nemški nacijonalec in se hoče vedno šteti za velikega prijatelja delavcev. Kakšno je njegovo prijateljstvo, pa naj za danes zadostuje te vrstice:

Ko je Schneider septembra 1910 prišel na Pragersko, je ukazal uradnikom in delovodjem, da morajo z delavci govoriti samo v nemškem jeziku, delavcem pa je prepovedal, tudi med seboj govoriti slovensko, z vzrokom, »da mora on tudi vedeti, kaj delavci med seboj govorijo«, ter rekel, kdor ne bo vpošteval njegovih ukazov, bode vsak premeščen iz Pragerskega. V resnici pa se je drugače obrnilo. On je kar naenkrat rekel: »Jaz rabim v službi nemške, dobro kvalificirane in omikane delavce«. (OdFar teče železnica skozi Pragersko so bili slovenski delavci dobri.) Da, pa takšne dobi, kakor jih on želi, je pa deset slovenskih delavcev, ki so bili že 1—2 leti v službi, ter za vsakovrstne službe že izurjeni, odpustil iz službe, in vzel nemške in sicer zategadelj, da jih potem tukajšnji Reichsbändlerji Gros, Stern, Sorec in drugi obdelujejo za pristop k društvu »Reichsbund deutscher Eisenbahner«. Kako jih isto potem varuje, je razvidno iz sledečih slučajev:

Če en delavec »Reichsbändler« v službi pri razkladanju kaj pokvari ali polomi, potem se napiše »Thatbestand« (»najdeno v vozu tako pokvarjeno«). Da se dotičnemu delavcu nič ne zgodi, se ga nauči kaj ima govoriti, če bi bil vprašan. Ako pa slovenski delavec kaj napravi, se ga nahruli z vsakovrstnimi psovskami ter naznani. Dne 25. julija t. l. je bil 1. balon očetne kisline, 8. avgusta t. l. en zaboj konjaka od nemških novincev potr. »Thatbestand« se je naznanilo kakor gori omenjeno. Reichsbändlerji imajo pri tem gospodu veliko pravico in prednost povsod, n. pr. če je kakšen uslužbenec bolan, ali na dopustu, potem ga vselej namestuje le Reichs-

bändler, akoravno je za 7—8 let mlajši v službi, kakor eden drugih delavcev.

Ta fini gospod, pa je še uslužbenecem pravil, da je bil tudi on soc. demokrat in tudi organiziran (?) Mogoče, ali prepričan soc. demokrat ni bil nikoli, kar njegovo postopanje dovolj jasno pove, in to je obžalovanja vredno.

Če pojde tako naprej, bodo morali slovenski delavci v svoji domovini od lakote poginiti, ali pa si iskati kruh v Ameriki. Čas bi že bil, da se temu gospodu njegovo postopanje ustavi, da bode vpošteval tudi slovenske delavce.

Organiziran slovenski delavec.

Domače vesti

Društvo »Ljudski oder« v Trstu. V sredo, dne 4. oktobra predava v »Delavskem domu« v Trstu ul. Boschetto 5, II. nadstropje sodrug dr. Henrik Tuma o aktualnem predmetu *draginja, nje bistvo, postanek in razvoj*. Začetek točno ob 8. uri in pol zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Vprašanje o draginji je že kot stalna točka na dnevnem redu in vsi občutimo nje kruto silo. Sodrugi govornik nam bo v svojem predavanju raztolmačil bistvo, postanek in razvoj draginje. Pridite torej ta dan vsi v Delavski dom, da se natančno poučite o tem vprašanju.

Nikdo naj ne manjka!

Shod nacijonalne internacionalne v Trstu. Razne nacijonalne organizacije, slovenske in nemške so se vedno ljuto napadale. Sedaj pa so se združile nacijonalno internacionalo. Z velikim bobnanjem so sklicale 28. m. m. železničarski shod v prostore prejšnjega državouradniškega kazina. Za ta shod so bili izdani trojezični letaki s podpisni: *Zveza jugoslov. železničarjev, Društvo jugoslov. žel. uradnikov in Ortsgruppe Triest des Deutsch-östrerr. Eisenbahnbeamtenvereines.*

Shod, ki ga je otvoril g. Černigoj ob 8. uri 20', je trajal celih 40 minut. Navzočih je bilo kakih 500 oseb, katerih je bilo dve petini slovenskih nacijonalcev, ostali pa socialni demokratje, katerih ni bilo več mogoče obvestiti o našem, prejšnji večer storjenem sklepu.

Poročevalci na tem shodu, gg. Heinz, Škerjanc in Černigoj so vsi trije v 20 minutah rešili svojo nalogo. Gosp. Heinz je med drugim navajal zahtevo draginjske doklade 200 kron na leto za vse brez razlike. Rekel je tudi, da bodo sedaj pograbili kravo za rep in ne za glavo kakor zadnjič. Nacijonalne organizacije stavijo termin 30. septembra.

Sodr. Falk, ki je prišel za goriomenjenimi poročevalci do besede, je postavil v pravo luč nacijonalno internacionalo, katere delovanje je bilo v vednem nasprotju z interesi železničarjev. Navedel je socialnodemokratične predloge v zbornici, proti katerim so glasovali nacijonalci. Sedaj so slovenski in nemški nacijonalci v bratskem objemu, prej so se pa ljuto napadali. (Medklic: Glad nas tira skupaj!) Nato je sodr. Falk izjavil, ako vstopijo nacijonalci s 1. oktobrom v gibanje, se naše delavstvo ne bo ž njimi strinjalo (Jaklič: Dol ž njim!) Mi se ne damo voditi od nacijonalcev.

Nazadnje se je glasovalo v resoluciji, v kateri pa ni postavljen noben določen termin za pričetek gibanja.

Ob 9. uri zvečer je bil shod že končan.

Preprečena železniška nesreča. Na progi državne železnice nad Trstom je 22. m. m. samo skrajna paznost železničarja preprečila velikansko nesrečo. Ob pol 9. zjutraj sta se na progi med Roccolom in Vardeljo srečala brzovlak št. 501 in osebni vlak št. 16, toda na enem tiru in komaj se je posrečilo ustaviti oba vlaka tako, da sta si stala nasproti oddaljena drug od drugega komaj deset metrov. Brzovlak št. 501, ki ima med drugimi vagoni po en voz iz Vlissingena, Prage Draždan in Berolina, je imel 20 minut zamude. Vsled tega je uradnik v Roccolu pustil iz Trsta pravilno prihajajoči osebni vlak št. 16 dalje. Med tem se je pripeljal

brzovlak od nasprotne strani skozi vrdejski tunel. Takorekoč zadnji hip je opazil strojevodja Zalaudek, ki je vodil stroj brzovlaka, da ima nasproten vlak pred seboj. Ne da bi trenutek preiščljal je z največjim naporom pritegnil zavoro in posrečilo se mu je, da je kljub hitrosti 50 kilometrov, s katero vozi, brzovlak navzdol, ustavil še preden se je bil mogel ustaviti osebni vlak, ki vozi tukaj s 30 kilometri brzine. Padec znaša na tem mestu 25 stopinj. Deset metrov drug od drugega sta se ustavila vlaka. Le trenutek zamude pa bi bila strašna katastrofa neizogibna. V obeh vlakih je bilo 130 potnikov, ki imajo le osebo zahvaliti zdrave ude. Kako je prišlo do dispozicij, ki so povzročile to nevarno vožnjo, še ni natančno dognano. Gotovo je, da je bilo sporazumljenje med postajami otežčano, ker je strela dan prej poškodovala telefonsko zvezo. Prometna uradnika v Roccolu v Trstu sta suspendirana in uvedena je preiskava. Pri tem bi pa kazalo, da se ne bi iskali samo krivci, ki tiče morda drugod, kakor jih iščejo ampak da bi se železniška uprava pobrigala tudi za tiste, ki so preprečili veliko katastrofo. Kakor nam poročajo, je n. pr. strojevodja Zalaudek že enkrat na podoben način preprečil nesrečo. Pa vendar je v svoji karieri zaostal le zato, ker ni priliznjeneec in potuhnjeneec. Bila bi torej lepa prilika, da bi mu zdaj vsaj vrnil kar so mu vzeli in mu dali, kar bi itak že moral imeti. Prostor, kjer se je preprečila ta katastrofa, je nesrečen. Pred kratkim je prav tukaj padel kurjač Adam Seme vsled prenaporne službe s stroja in se pobil. Odkar teče ta železnica, pa je bilo na tem koščku še več drugih nezgod.

Zaspan voznik in železnica. Pri žalski pivovarni zaposleni voznik France Stranjšek je nedavno peljal pivo proti Braslovčam. Trdno je zaspan na vozu in ni opazil, da se mu bliža železniški vlak, ko je privozil na železniško križišče. Strojevodjevi previdnosti je zahvaliti, da ni vlak trčil ob voz, ker ga je prej ustavil. Konji so počasi vozili dalje, kmalu pa so pri nekem jarku zvrnili voz. Stranjšek se je šele prebudil, ko je padel na tla, a tako srečno, da je odnesel zdravo kožo. Zaradi svoje nemarnosti pa se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Železniška nesreča pri Podgorju. Pri poštnem vlaku, ki je peljal iz Podroščice v pondeljek ob 8. zjutraj se je utrgal in skočil iz tira zadnji voz vlaka med postajama Podgorje in Bistrica. Nesrečo je opazil šele železniški čuvaj pri Podgorju, ki je ustavil vlak. Voz je imel zlomljeno prednjo os in polomljena peresa. Nesrečo je povzročila krava, ki je prišla med zadnji in predzadnji voz in bila povožena. Voz je bil k sreči prazen. Naložili so ga na draisino in odpeljali v Celovec. Vlaki v Celovec so morali voziti z velikimi zamudami čez Beljak in odtod po progi južne železnice v Celovec. Zdej je proga zopet popravljena in promet normalen.

Med Zidanim mostom in Dobovo, ker je južna železnica povsod odstranjevala čuvaje in jih nadomeščala z delavci, jih sedaj zopet nastavlja. Je pač treba vedno nekoliko nesreč, preden pride železnica do spoznanja, da je preveliko varčevanje pravzaprav največja zapravljenost.

O internacionali internacionalcev je poročalo meščansko časopisje: »Na Dunaju zboruje sedaj na narodni podlagi osnovana koalicijska železničarskih organizacij, ki obstoja iz nemško-avstrijskega društva železniških uradnikov, iz državne zveze železničarjev in iz slovanske Lige, katera zopet obsega češke, poljske in slovenske železničarske organizacije. V vseh vprašanjih se je dosegel popoln sporazum in so sestavili memorandum, ki ga predlože vodji železniškega ministrstva dr. pl. Röllu.« To je njih komunique in poleg tega se te narodne laži-organizacije še bahato tolčejo po prsih, češ, da se nemške, češke in poljske organizacije štrnile v močno falango, tako da tvorijo močan jez in protiutež socialno-demokratskim organizacijam. Kakšen namen za-

sleduje ta sveta zveza vseh narodnošovinističnih laži organizacij v boju železničarjev proti vladi? Tajne in temne sile, ki so skvale to čedno in plemenito zvezo, morajo res biti tako močne, da so brez obotavljanja vrgli svoje narodne ideale med staro šaro. Toda internacionalna družba za vzdrževanje nacionalizma bo zaman vodila boj proti socialni demokraciji namesto proti vladi. Bodočnost postavi to čedno družbo v pravo luč!

Občinske volitve v Spodnji Šiški, odnosno priprave za nje so našim ubogim jugoslovanom zmešale še zadnje ostanke tistega človeškega dela, ki ga imenujemo pri normalnih ljudeh možgane. Zadnje dni pred volitvijo so reveži kar besneli in streljali kozle enega za drugim. To je sicer njih privatno veselje in bi bili mi gotovo zadnji, ki bi se zato zanimali, če bi ne bili naši zdravi udje vsled teh pajacad v nevarnosti. Enkrat smo gospode že opozorili, da hočemo v službi mir, radevolje pa smo jim na razpolago kadarkoli in kjerkoli izven službe želé. Z vso odločnostjo pa zahtevamo, da se pojavi, kakor v noči od 14. na 15. m. m. nikdar več ne ponové. Če ne ve strojevodja priprege vlaka 1772 kdaj ima prihod v Ljubljavo in če ne vé, da rdeče luči na znamenjski plošči tudi po novih predpisih označujejo »Stoj«, potem je naloga odgovornega faktorja v prometni pisarni, da ga o tem pouči, odnosno poskrbi, da ga drugi pouče. Nikakor pa ne gré, da se opravlja nočno službo, za katero plačuje uprava tudi nočno doklado, na tak način, da je cela vrsta ljudi v nevarnosti in to le vsled malomarnosti posameznika, kateremu poleg znanja manjka tudi vest. Gospodje, »svaka sila do vremena«, če pa želite boj, potem smo pripravljene. Doslej smo zamolčali marsikak smrten greh in smo celo trpeli nočne posete oženjenih nadsprevednikov v divnem naročju brhke gorenjke ter se nismo brigali zato, kdo mesto njih »schwarz« opravlja službo. Toda tudi naša potrpežljivost ima meje in te so neposredno pred nami.

Menda se razumemo!

Našim narodnjakarskim frazerjem v prevdarek! Ko se je počelo značilno gibanje na vseh avstrijskih železnicah, so seveda tudi naši patentirani veleumi zagnali velikanski vik in krik, kakor da imajo najmanj par milijonov železničarjev v svojem taboru. Lagali in obrekovali so na vse pretege in končno so si še iz prsta izsesali nerodno bajko, ki naj bi jih v javnosti pokazala kot važne faktorje, s katerimi je prisiljena tudi vlada računati. Pozvani so bili v železniško ministerstvo, da tam razpravljajo o zahtevah železničarjev — ta bajka se je širila od postaje do postaje. Toda laž je imela vedno le kratke noge in tako je tudi pri tej priliki vodja železniškega ministrstva na tozadevno vprašanje pojasnil sodr. *Tomshiku* in dr. *Ellenbognu*, da so te vesti popolnoma izmišljene. Kaj torej delajo gospodje vodo, ko vendar ves svet vé, da je vsa njih baharija le prazna slama, ki ne škoduje le vsem železničarjem temveč posebno še njim samim. Bi li ne bilo za gospode bolje, da se nekoliko ozro po svetu in se pouče kaj se drugje godi? Po našem mnenju gotovo. Opazili bi namreč, da je njih taktika jako nezdrava in zato naj jim služi v zgled zveza državnouradniških društev, ki je zborovala pretečeni mesec na Dunaju. Tudi tam so se sešli gospodje in morda boljše duševne potence, kakor so naši nevedneži in sramovali se niso priznati, da glad boli. Da, sli so še dalje. Naročili so vodstvu zveze, da poišče stika z železničarsko organizacijo — seveda ne z jugoslovansko — in da skupno z njo pripravi akcijo, ki bi tudi državnim uradnikom pripomogla do uspeha. In še dalje so sli. Naročili so zvezi, da proučava ustanovitev koalicijske vseh avstrijskih društev nastavlencev. To, gospoda okrog Z. J. Ž. so pojmi, ki dokazujejo, da tudi duševni proletarijat pojmuje potrebe časa. Vi seveda tega

ne bodete razumeli, ker nimate predpogojev za tako umevanje.

Svetovali bi vam pa v vašo lastno korist, da mesto zgage, ki jo delate sami sebi in drugim, rajši obračate pozornost na vaše stanovske tovariše drugih narodov in da iz početja teh izvajate tudi zase vam prepotrebna navodila. Lepo je sicer če se človek navdušuje za svoj jezik in narod, toda to naj stori v svojo lastno korist, odnosno v korist razreda kateremu pripada. Greh in neumnost ob enem pa je, če se kdo obeša za škrice meščanski frakariji, ki ima za delavni razred v najboljšem slučaju le oslovsko brco. Mi seveda pozdravljamo sklepe »Zveze državnouradniških društev na Dunaju« in bomo v danem slučaju tudi dokazali, da se nihče ne vara kdor računa s pošteno delavsko solidarnostjo. Morda se tudi vam v prihodnjem stoletju oči odpro, če bodete dočakali Matuzalovo starost in sežgali knjige Sv. Šembilje s katerimi se še dandanes preveč po nepotrebnem ukvarjate

Aspirant.

Odmev železniške nesreče pri Uherskem. Pred praškim trgovinskim sodiščem je te dni sklenila železniška uprava poravnave z desetimi, vsled železniške nesreče pri Uherskem na Moravskem dne 25. decembra 1909. prizadetimi ponesrečenci. Plačati jim bo morala 580.000 kron odškodnine. Dalje je isto sodišče prisodilo drugim ponesrečencem na odškodnini znesek 25.800 kron. Železniški erar pa ima na vratu še nekaj pravnih pri tem sodišču in tri v Chrudimu.

Znižanje železniških tarifov. Železniško ministrstvo je odredilo 50%no znižanje tarifov za prevoz krompirja zelenjave in sočivja. Dalje tudi za turšico in otrobe.

Državni zbor. »Narodni Listy« poročajo z Dunaja, da namerava vlada glede na draginjo ukrediti sledeče: Znižanje voznih cen, povišanje uvozne množine srbskega mesa in uvoz argentinskega mesa do konca letošnjega leta ter povišanje dohodkov nižjim državnim uradnikom. Državni zbor se snide 5. oktobra. Zasedanje bo trajalo 75 dni. Predvsem se bo pečalo z draginjskim vprašanjem.

INOZEMSTVO.

Dvojen umor na železnici. Iz Naumburga, dne 26. m. m., javljajo: Včeraj sta na postaji Apolda vstopila šofer Franc Laue in trgovec Streitz v osebni vlak z voznima listkoma za Naumburg. Sedla sta skupaj v oddelek drugega razreda. Naenkrat so zadoneli streli. Potniki in železniški uslužbenci, ki so prihiti, so našli oba nezavestna; vsak je imel rano v sencih. Prepeljali so ju v bolnišnico, kjer sta umrla.

Velika železniška nesreča. Iz Oporta na Portugalskem poročajo o veliki železniški nesreči. Lokomotiva brzovlaka je skočila s tira v trenutku, ko se je nahajala večina vagonov na mostu čez reko Duero. Most se je utrgal in 8 vozov je padlo v reko. Strojnik, kurjač in mnogo potnikov je utonilo. Število mrtvih še ni natanko dognano.

Gospodarski pregled.

Kaj nudi vlada državnim železničarjem? Sredi septembra t. l. je vlada objavila obširno izjavo, v kateri pravi, da finančna sredstva ne dovoljujejo, da bi se izpolnile vse zahteve državnih železničarjev, ker bi bilo za to treba mnogo milijonov. (Par dni poprej pa je izjavljala, da ne pozna železničarskih zahtev.)

Storila bo za sedaj, kar more. S 1. oktobrom bo regulirala delavske plače, kjer zaostajajo za drugimi okraji in uredila plačilne razmere z avtomatiko, kjer se še ni zgodilo. Kolikor bodo dopuščala sredstva, bo izboljšala tudi položaj nižjih uslužbencev. Posebno pozornost hoče posvetiti železničarskim stanovanjem; iz zavarovalniškega fonda se je do novega leta zgradilo 329 hiš z 2978 stanovanji, kar je veljalo 16,350.000

kron. Zdaj je v stavbi 127 hiš z 1050 stanovanji za več kakor šest milijonov. Za prihodnje leto je še obširnejši stavbinski program. Vlada je ukazala, da nabavijo železničarji živila in druge potrebščine za zimo lahko, ne da bi morali plačati prevoznino. Stabilemu osebju se bo omogočilo, da izrabi predpisane dopuste tudi še letos lahko tudi v tem slučaju, če bo treba plačati substitucijo. Za uslužbenca se ustanovi dom za rekonescentne, za otroke pa morskospic. Načrt za zboljšanje delovnih red je dogotovljen in se predloži osrednjemu delavskemu odboru, da stopi z novim letom lahko v veljavo.

To so le kapljice na razbeljen kamen. Kruto se moti vlada, ako misli, da bode s tem potolažila železničarje. To kar hoče sedaj storiti, bi bila morala že zdavnaj izvršiti. Skrajna beda in glad priganjata železničarje, da se z malenkostmi ne morejo zadovoljiti. Vlada bo že morala nekoliko globeje poseči v blagajno, da ugodni železničarskim zahtevam, četudi mora pri tem za nekoliko milijonov prikrajšati boga militarizem, ki ga tako vneta moli.

Žitna špekulacija. Dočim žitne cene na svetovnem trgu polagoma upadajo, uganjajo žitni špekulantje v Budimpešti divjo gonjo za podraževanje žita in moke. Letošnja letina sicer ni bila najlepša, ampak vendar ne tako slaba, da bi nedostajalo kruha. Žetev v Ameriki in Kanadi je izpadla zelo bogata in tudi v Argentini je posejane s pšenico 19 milijonov hektarov zemlje in cene pridelka na 8 milijonov in pol tone. Evropa je pridelala žita za lastno porabo do Velike noči, in tedaj bo argentinska, avstralska in indijska pšenica že zdavnaj pod streho. Vsled tega so žitni trgi v Evropi zelo mirni in žitni špekulantje nimajo tam »dela«. Le pri nas je stvar drugačna. Naša država je od svetovnega trga odločena z visokim carinskim zidom, ki varuje naše žitne špekulante pred tujo konkurenco. In zato so žitne cene pri nas od sile visoke. Na budimpeštanski borzi, kjer se sklepajo terminske žitne kupčije, se je zbrala skupina borzijancev, ki špekulirajo na visoke žitne cene. Pri tem si pomagajo z nečednim manevrom, da slikajo jesensko letino kar najbolj črno. Zategadelj so cene, dasi je žito ravnokar požeto in spravljeno, tako visoke, da ga morajo vzlic visokim carinam dovažati tuji trgovci. Zanimivo je, da je ponudba zmerom manjša, četudi cene rasto. Žitni trgovci in agrarci računajo očitno še na višje cene, še na lepši profit, in zato ne prodajajo svojih žitnih zalog. Da razmere na budimpeštanski borzi niso brez učinka na avstrijski žitni trg, je na dlan. Žitne cene v m nulem tednu so bile silno visoke; pšenica je stala K 11.55 do 12.60, rž K 9.75 do 10.10, ječmen K 11.—, turšica K 9.15, oves K 10.10.

RAZNE STVARI.

Sv. Anton — podpolkovnik. Brazilskega finančnemu ministru Francescu Salles je nedavno prišla čudna prošnja v rešitev. V imenu sv. Antona je povsem resno zahteval gvardijan samostana v Bahiji, da mu izplača svetniku pristoječo, a že od leta 1909 zastalo podpolkovniško gažo. Groteskno na vsej tej stvari je, da je zahteva utemeljena v vseh paragrafi in postavah. Že pred sto leti, dne 5. februarja 1811. je visoka brazilska vlada (uradno podelila) v gorenjem samostanu stojiči sohi sv. Antona »podpolkovniško šaržo« — s posebnim dekretom. Leta 1816. je bilo to visoko imenovanje potrjeno in je bila obenem čudodolnemu vojščaku določena letna plača 720 reisov (okolo 2000 K). Ker je ta stara odredba še doslej v veljavi, je sedaj finančni minister v »škrifici« in bo za enkrat rad ali nerad izplačal svetniku gažo. V bodoče pa se finančni minister lahko izogne tega, še aktivnega »veterana«. On in njegov tovariš v vojnem ministerstvu naj »božjega vojščaka« uvrstita med stare rezerviste, saj je zaslužil — pokoj.

Enoinpetdeset let v ječi. Pisar Edvard Kym, ki je bil zaradi umora obsojen na do-smrtno ječo, je v strigavski kaznilnici umrl kot 84leten starec. Nastopil je svojo kazen l. 1860 in je predsedal enoinpetdeset let v jetnišnici. Njegovo truplo so izročili anatomskemu seminarju v Vratislavi.

Kri sv. Januarja. V klerikalnem časopisju zopet čitamo o čudodolnem vzkipevanju krvi sv. Januarja tam doli v vroči Italiji. Svojim lahkovernim aristokratskim bralcem in bralkam pripoveduje med brzovjarkami iz Rima dunajski »Vaterland« tole: »Listi poročajo, da se je danes kakor vsako leto v Neaplju ponovilo od ljudstva pričakovano vzkipevanje krvi sv. Januarja. Čutež je naznanilo vojaštvo s saljami«. Pri navadnih smrtnikih se razgreje kri v vseh drugačnih slučajih. Naj-novejši dogodki nam jo jasno dokazujejo. Ne moremo pa razumeti, čemu vzkipeva kri svetniku.

Na dopust. *Tajnik* (pri telefonu): »..... da, prosim pošljite mi v mojo pisarno 2000 kron in 2000 frankov, toda še predpoldne, da, in še nekaj! Dajte mi še spisati kreditno pismo za 2000 frankov — — — kam se peljem? — na Tirolsko — v Švico — nazaj — Sulden, na, in potem nekoliko na Gardsko jezero — in, a še nekaj; v štirih tednih mi pošljite v Rivo 2000 kron — — — da, hvala in istotako dobro zabavo. Klanjam se.«

Nekdo trka. *Diurnist!* — »Da, vi hočete že zopet denar, toda požurite se, ker meni se mudi!« »Prosil bi samo za dopustni predujem — 60 kron — moja žena in otroci« — »Človek, čemu pa je treba otroke, povejte mi to« — »Otroci so nujno potrebni tega« — »Moji otroci tudi; toda 60 kron! Čemu rabite 60 kron in vašo plačo v desetih dneh; vidite, to je prokletstvo dobrega zakona; toda 50 kron bode tudi zadostovalo; da, več vam ne morem dati.« — »Prosim, to je vendar premalo.« — »Kaj? 50 kron in vaša plača, to je nečuvveno! Torej, mudi se mi.« — *Diurnist gre.* — »Slišite! Da mi ne porabite preveč na dopustu in da ne pridete brez denarja nazaj. Varčujte nekoliko! Slišite? Zbogom.«

DELA VSKO GIBANJE.

Strankin zbor

nemske socialne demokracije se vrši od 29. oktobra do 2. novembra t. l.

Začasno predlagan dnevni red je:

1. *Konstituiranje strankinega zbora;*
a) volitev predsedništva; b) določitev poslovnika in dnevnega reda; c) volitev komisije za pregled nje mandatov;

2. *Poročila:*

a) strankinega zastopstva; b) kontrole; c) o parlamentarnem delovanju; d) o ženskem gibanju; e) o mladinski organizaciji

3. *Razmerje nemške socialne demokracije napram bratskim strankam v Avstriji.*

4. *Strankino časopisje.*

5. *Volitev strankinega zastopstva.*

6. *Draginja živil in stanovanjska beda.*

7. *Brambna reforma v Avstriji.*

8. *Slučajnosti.*

Predloge za ta zbor je staviti pravočasno in jih poslati strankinemu tajništvu, Dunaj, V/1. Wienerstrasse 89A.

**

Takoj po strankinem zboru se vrši

4. avstrijska socialdemokratska ženska konferenca.

Provizoričen dnevni red je:

1. Poročila: a) ženskega državnega komiteja, b) o listu »Arbeiterinnenzeitung«.

2. Pristop žensk političnim organizacijam.

3. Občinska volilna pravica za ženske.

4. Organizacija služkinj.

5. Pasiivna volilna pravica žensk v obrtna sodišča.

6. Sklepanje o socialnem zavarovanju.

7. Slučajnosti.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Shod železničarjev v Trstu. Železničarji državne in južne železnice so imeli 14. m. m. shod v »Delavskem domu«. Dnevni red tega shoda je bil: 1. Zahteve železniškega osebja in njegovo stališče. 2. Slučajnosti.

Ker je bil ta shod eden najimpozantnejših, zlasti tudi zaradi tega, ker je vladni komisar g. dr. Senekovič skrbel za povečanje razburjenja, hočem priobčiti mal ekscerpt iz stenografičnega zapisnika tega zborovanja.

Shod je bil napovedan na 8. zvečer. Nabita dvorana železničarjev je pričala, da se železničarji zanimajo sedaj bolj kot kdaj poprej za organizacijo.

Prvi je govoril sochr. **Kopač**. Iz njegovega obširnega govora posnamemo:

»Veseli me, da ste se v tako velikem številu udeležili današnjega shoda. Ta vaša navzočnost kaže, da je nezadovoljnost z razmerami, v katerih danes železničarji žive, prikpela do vrhunca. Tako kakor je sedaj ni več mogoče opravljati službe železničarja. Da boste razumeli, kako je prišlo do tega gibanja, vam hočem napraviti skico. Leta 1904. lahko konstatiram, ni bil tako resen trenotek, kakor je danes. Draginja je takrat naraščala stopnjevalno in bila že takrat velika. Tega leta je bila tudi slaba letina. Železničarji so tedaj zahtevali, da jim vlada pomaga, oziroma da nekaj stori, da se železničarjem odpomore. Leta 1905. se je pričelo prvo gibanje in ravno v tem času kakor sedaj je bilo delavstvo takorekoč v plamenu. Vlada je tedaj po 4 dneh pasivnega odpora uvidela, da se je treba pogajati z železničarji. Vlada je stopila z železničarsko organizacijo v pogajanja in zavezalo se je ne samo železniško ministrstvo, temveč zavezala se je celokupna vlada, da bo ugodila v teku treh let vsem zahtevam, ki so jih stavili železničarji, da jih pa ne more tako kratko malo izvršiti, ker je treba dobiti zanje denarja. Takrat so dobili državni železničarji 20 v in južni železničarji 30 v priboljška na dan. Leta 1907. je bilo treba urediti plačilno razmerje pri privatnih železnicah, ker so plače diferirale za velikanske svote. To razmerje je bilo treba uravnati tako, kakor je pri državni železnici. Vse privatne železnice so se branile te izvršitve, med njimi je bila tudi naša slavna južna železnica, ki je rekla, da s principijelnega stališča noče priznati železničarske organizacije kot zastopnico delavcev. Ko smo potem napravili 12 urni odpor, je generalno ravnanje proslilo našo organizacijo, naj ponehamo z odporom in izjavilo, da je pripravljeno stopiti v pogajanja. Pridobili smo okoli osem milijonov. Spomladi leta 1908. je bilo treba pravočasno spomniti vlado, naj izpolni svoje obljube. Sestavili smo natančen seznamek za vsako posamezno kategorijo posebej. Poboljšek vseh kategorij pri državni železnici se je sumiral in rezultat je bil 20 milijonov kron. Finančno ministrstvo bi bilo moralo dati teh 20 milijonov kron po obljubi, dani l. 1905.

Ta naš predlog je pa storil slab konec. Vlada je dejala, da bo demisionirala, če socialnodemokratski poslanci vstrajajo na tem predlogu.«

Govornik je s hrupnim avplavzom večkrat prekinjen, eksemplificiral nadaljni razvoj vladnega izogibanja in položaja železničarjev. Ko je dejal, da ima vlada že deset tisoč predlogov, a da vedno pravi, da ne ve, kaj železničarji zahtevajo, da se vedno sklicuje na prazne blagajne za delavce, ki so za vojnega ministra in njegrove zahteve vedno polne, — je začel vladni zastopnik dr. Senekovič sochr. **Kopača** pozivati »na red«.

»Med tem, ko vlada na eni strani zapira meje in nam pusti, da argentinsko meso samo s suhega gledamo ter potem pušča, da se pošilja to meso v druge države, ko smo ga imeli že takorekoč pri rokah« je nadaljeval s. **Kopač**, »dovajjuje in čisto mirno gleda izvoz živine in mesa v druge države, ko smo ga sami lačni doma, se ne zmeni za obljube, katere so dali pravico ljubni njeni ministri!«

»Ogrska vlada se v posle avstrijske vlade nima prav nič vtikati, kakor se Avstrija v njene ne. Pri uvozu argentinskega mesa bi se imela ogrska vlada vtakniti v naše zadeve le tedaj če bi bila kakšna nevarnost okuženja, katere se pa tudi ogrska vlada ne upa trditi. Ko je prišlo argentinsko meso v Trst, je ogrski komisar naravnost pohvalil kvaliteto tega mesa, avstrijska vlada pa pravi, da ga Ogrji ne puste! O oni tajni pogodbi, katero je sklenil bivši min. predsednik Bienertli z ogrsko vlado, o pogodbi, katero bi bil moral potrditi parlament a je še ni videl, bo še govora. Naš ministrski predsednik baron

Gautsch se je peljal v Budimpešto, kjer je obiskal grofa Khuen Hedervaryja. V prvi vrsti je vprašal, če bodo Ogrji dovolili 65 tisoč novih rekrutov in šele potem ko sta se vsega nabrljajala je vprašal, če bo kaj mesa. Rekruti so bili torej pred lačnim ljudstvom! Taka vlada ne more zaslužiti pri nas nobenega usmiljenja. Vlada je za državne železničarje nič manj in nič več kot podjetnik. Ta vlada podjetnica naj preskrbi železničarjem, da bodo dobili to, kar nujno potrebujejo, ako hoče, da bodo še nadalje opravljali svojo težko in odgovorno službo. (Burno odobravanje.) Mi zahtevamo zvišanje stanovanjske doklade za 25% in zvišanje plače za 20%. Železniško ravnateljstvo v Trstu kakor ministrstvo na Dunaju je bilo glubo za zahteve železničarjev. Sedaj je naše potrpežljivosti dovolj in mi ji pravimo: Hočeš ali nečeš! Če je vlada mislila, da so personalne komisije samo zato tukaj, da fabricirajo predloge in da morajo ostati ti predlogi samo v tolažilo železničarjev, potem ji bomo povedali na uho, da se proketo moti! Farbati se ne damo od nikogar več in za svoje pravice pojdemo tudi v skrajni boj. (Komisar sochr. **Kopača**: »k dnevnu redu). Aplavz.

»Mi železničarji se ne damo provocirati. Vlada je danes grozno razburjena, ker so začeli železničarji glasno govoriti. Jaz konstatiram v imenu železničarjev, da bodo železničarji storili vse, da bodogovorili tudi angleško avplavz); (velik komisar skoči po konci in maha z rokami in kriči: »zaključeno je, zaključeno je«. Ko se vihar pomiri, se komisar vsede k mizi, sochr. **Kopač** pa nadaljuje, da bodo železničarji govorili tudi angleško, ako se bo vlada še upirala! (Komisar zopet na nogah).

»Jaz odstopam od svoje po avstrijskih postavah zajamčene pravice, ker na javnem shodu ne smem javno govoriti resnice. Zaključek bo storjen na Dunaju. Mi pazimo na vsak poziv centrale. Sodrugi, pripravite se na boj!«

Nato prečita resolucijo, ki je bila na delegacijskem zboru na Dunaju 3. septembra t. l. sprejeta.

Potem nadaljuje:

»Posepetali bomo železniškemu ministru na uho: Odločilna ura bje! Za nas je odločilni čas v oktobru, ko je promet največji in ko vsi prizadeti najbolj spoznavajo in čutijo potrebo in važnost železničarjev. Biti moramo pripravljeni in paziti na bodočnost. Storitni je treba še to, kar je neobhodno potrebno, da bo vse pripravljeno za boj. Kajti slabo bi bilo, če bi vojna morala izbruhniti in bi nas našla nepripravljene. Ako se boste dobro pripravili na dan, ko pride z Dunaja odgovor, bo ležala vlada tako, kakor si je postlala, (Komisar zopet sega govorniku v besedo).

Prijatelji! Pripravite se! Puško ob nogi in čakajte poziva!« (Dolgo odobravanje bravoklici).

Za besedo se je potem oglasil sochr.

Regent,

ki je izvajal:

»Razmere železničarjev so enake razmeram vsega delavstva. Vsi trpe. Zato se čudim, kako se je mogoče čuditi in postajati nervozen, (komisar postaja zopetn emiren) ako se ob današnji bedi delavstvo na shodu nekaj čez navadno mero razburi. Železničarji se pripravljate na gibanje. Vložili bote zahteve, po katerih naj se zboljša vaš položaj. Stvar se mi zdi naravna. Ako se nam noče dati cenениh živil in stanovanj, naj še nam da zadostna plača, da bomo lahko draga živila in stanovanja plačevali. Iz visokih krogov nam dopovedujejo, da bi odprtje mej in uvoz argentinskega mesa ne odpravil današnje splošne bede. Pa recimo, da jim — verjamemo. Pravijo, da je treba za odpravo bede pospešiti domačo živinorejo in poljedelstvo. Čudno je le, da govore to tisti, ki so dosedaj imeli v rokah vajeti države in ki do danes niso v tem oziru storili ničesar. Kje so bili doslej! Dokler je bil na krmilu Bienertli, se je odrekalo argentinsko meso iz zdravstvenih ozirov. Vladi je bilo na srcu »zdravje«, ne pa življenje ljudstva. Ampak oficirji vojne mornarice so smeli jesti argentinsko meso. Danes pa se nam argentinsko meso ne odreka iz zdravstvenih ozirov, ampak v imenu tiste protizakonite pogodbe, ki jo je Bienertliova vlada za hrbtom parlamenta in ljudske volje sklenila z Ogrsko. Začelo se je delati tako da bi nam smeli ogrski megnati diktirati, kaj in koliko smemo jesti. In med tem, ko se je vršilo pričkanje o zakonitosti te tajne pogodbe z Ogrsko in ko so se v Budimpešti vršila pogajanja za uvoz argentinskega mesa, je draginja preko vlade širila mizerijo med ljudstvom. Predvčerajšnjim se je zopet podražil sladkor za osem vinarjev. Kmalu morda ne bomo smeli več jesti niti nepripravljenih polente!

Iz vsega vprašanja o boju zoper draginjo delavstvo lahko spozna, da nima iskati nikjer prijateljev kakor le v svojih vrstah, v svojih

lastnih organizacijah. Zoper odpravo draginje je imelo delavstvo na svoji strani le socialistične poslance. Tem lahko zaupamo, drugim gotovo ne, ker so bili skoro vsi proti nam. Iz vsega pa spozna delavstvo, da današnje države niso nič drugega kakor kapitalistične organizacije, ki imajo namen izsesavati ljudstvu kri in mozeg. Mi si gotovo ne želimo revolte. Naša kri je predragocena. Ampak delavska kri je bila še vedno rodovitna. Mirnim putem hočemo doseči uspehe. Ampak če bomo prisiljeni poseči po drugačnih sredstvih, bo nosila za posledice odgovornost vlada in tisti, ki nas silijo v bedo.

Vi, sodrugi železničarji, se pripravljate za boj za najsvetejšo svojo pravico, za pravico do življenja. Bodite složni in pogumni v boju in zmaga bo na Vaši strani. Ako pa ne bo zadoščal Vaš protest, ako ne bodo Vaše vrste zadostne, bo stopila na plan armada onih Vaših sotrpinov, ki kakor Vi železničarji, trpe pod pritiskom sedanje draginje, ki so jo provzročile avstro-ogrsko vlade.

Za sodrugom Begentom je govoril v nemškem jeziku sodrug

Falk,

ki je v ostrih potezah kritiziral protidelavski vladni sistem, kateri pospešuje rast draginje. Zlasti je konstatiral izjavo min. predsednika Gautscha, da ne gré, da bi železničarji vedno držali vladni nož na vratu.

Za njim so govorili sodrugi Bahun, Tomašek in Pečnik (slednji z Opčin).

Kot referent je dobil končno besedo sodrug

Kopač,

ki je ponovno vspodbujal železničarje na slogu in vztrajnost.

Ker je vladni komisar dr. Senekovič zopet opetovano brez povoda motil gubernika, se je sodr. Kopač obrnil k predsedniku sodr. Skoblu in dejal:

»Jaz si prepovedujem, da vladni komisar govori z menoj, ker jaz ne govorim z njim. Vladni komisar ima govoriti le z Vami«, (s predsednikom).

Nato je nastal velik vihar med sodrugi: vladni komisar je vstal in s kapo mahal nad glavo, kričoč: »zaključeno je«.

Predsednik sodr. Skobl je opozoril vladnega zastopnika, da on ne more zaključiti shoda, pač pa samo razpustiti. Zaradi tega poduka je vladni komisar dejal: »No, pa je razpuščen!« Med sodrugi je nastal nov vihar. Ogorčenje je bilo veliko, ker je vladni zastopnik brez povoda razpustil shod.

Komisar se je obrnil proti sodrugu Kopaču in mu pripomnil: »Vas si bom pa posebej dobro zapomnil«.

Ker je bila masa docela razburjena in se je bilo bati, da se ne zgodi na račun vlagnega komisarja kaj hujšega, so guberniki in predsednik peljali komisarja v postransko sobo, kjer so od njega zahtevali zapisnik o razpustu shoda. Komisar je napravil tri zapisnike različne vsebine, katerih pa se ni nobeden podpisal, ker so bili vsi ne samo netočni, ampak docela napačni. V svoji razburjenosti je pa komisar še zapisnik pozabil v »Del. Domu«.

Tako smo imeli poleg impozantnega shoda tudi nekaj zabave, za katero je skrbel g. komisar, na čegar račun se še danes smeje v pest marsikak delavec.

**

Trst. (Shod južnih železničarjev.) V ponedeljek, 18. m. m. se je v Delavskem domu v Trstu vršil izredno dobro obiskan shod južnih železničarjev.

Sodrug Kopač je obrazložil zahteve železničarjev in navedel povod za to, ki je nam vsem le predobro znan. Nato je prečital in natančneje razložil posamezne točke zahtev za tržaške južne železničarje, ki jih je sestavil odbor skupine skupno z zaupniki in ki so sledeče:

1. Odpravo subakorda.
2. Odpravo akorda.
3. Uvedbo minimalne plače 4 krone na dan.
4. Maksimalna plača naj znaša 6 kron na dan. Plača delavcem naj se postopno zviša na sledeči način:

po 5 letnem službovanju na K 4.40 na dan
> 10 > > > 4.80 > >
> 15 > > > 5.20 > >
> 25 > > > 6.— > >

Delavci, ki še niso dosegli maksimalne plače, naj napredujejo vsaki dve leti za 20 vinarjev na dan.

5. Vsem delavcem, ki so člani provizijskega sklada, je vračunati celo faktično službeno dobo v provizijski sklad (gl. § 44 pravil

provizijskega sklada), brez ozira na to, ali so bili v subakordu zaposleni ali ne.

6. Dopuste je računati po faktičnih letih službe, vstevši tudi leta v katerih so bili delavci eventualno zaposleni v subakordu.

7. V slučaju bolezni naj se delavcem izplača diferenca med bolniško podporo in dnino.

8. Delavni čas naj znaša ob delavnikih 9 ur na dan in sicer od 7. do 12. ure predpoldne in od 2. do 6. ure popoldne.

Ob nedeljah in praznikih naj bo delavni čas sledeči:

Vsako nedeljo in praznik se dela od 7. do 12. ure predpoldne.

Vsak delavec naj bo vsako drugo nedeljo ali praznik popolnoma prost. Vrhutega naj bodo vsi delavci popolnoma prosti: božični dan, velikonočno in binško sobota nedeljo in 1. maja. Zato pa pridejo vsi delavci, ki so bili gori omenjene tri praznike prosti, naslednji dan na delo do poldneva. Ob treh glavnih predpraznikih in sicer: 24. decembra, na veliko in binško soboto se konča delo ob 4. uri popoldne.

9. Čezurno je ob delavnikih, kakor tudi ob nedeljah in praznikih plačati podvojeno.

Pri tem se računa vsaka začeta ura za celo.

Ako mora delavec delati ob nedeljah in praznikih ob katerih bi imel biti prost, mu je v tem slučaju plačati podvojeno dnino.

10. Delavci, ki so pri menjalni službi, naj dobivajo nočno doklado kakor drugi uslužbenci.

V splošnem pa zahtevajo tržaški delavci isto, kar se je sklenilo na dunajski konferenci. Nato je dal predsednik sodr. Skobl točko za točko na debato. Vse točke so bile soglasno sprejete.

Sodr. Istenič, je izjavil v imenu delavcev tržaške kurilnice južne železnice, da se pridružujejo tem zahtevam, kar je bilo z zadovoljstvom vzeto na znanje.

Govorilo je še več sodrugov, med njimi tudi sodr. Pečnik iz Opčin. Ker se ni nikdo več oglašil k besedi, je predsednik zaključil lepo uspeli shod.

Opomniti nam je samo še to, da je vlada topot poslala drugega komisarja, ki je s svojo treznostjo omogočil mirno in dostojno zborovanje, da si je bilo razburjenje med zborovalci prav tako, če ne še večje, kakor 14. septembra.

**

Spodnja Šiška. Dne 25. m. m. se je vršil v Spodnji Šiški v gostilni pri »Šterni« shod po § 2 delavniških rokodelcev državne železnice, ki je bil izredno dobro obiskan. Poročal je sodr. Kopač s situaciji. Zborovalci so z burnim odobravanjem vzeli poročilo na znanje. Upati je, da se bodo rokodelci, ki so vsled nekakega nesporazumljenja zapustili skupno organizacijo, zopet k njej povrnili. In to iz enostavnega razloga, ker je le v skupnem nastopu mogoče zboljšanje razmer.

Trst 1. Dne 27. m. m. se je v Delavskem domu v Trstu vršil izredno dobro obiskan shod železničarjev.

K dnevnemu redu je sodr. Kopač podal obširno situacijsko poročilo v katerem je naglašal, da treba biti na boj pripravljenim in da se železničarji naj ne dajo od neodgovornih ljudi zavesti do kakih nepremišljenih korakov.

Nato je sodr. Regent v izvrstnem govoru orisal splošen položaj ter povdarjal potrebo trdne organizacije ne le sedaj ob času boja, temveč tudi po boju.

Ko je govorilo še več sodrugov, je shod storil sledeči sklep:

»Današnji shod sklene, da se nikdo izmed nas ne vdeleži jutrišnjega narodnjaškega shoda (28./9.)

Nadalje sklene današnji shod, da se drži trdne discipline in da ne stopi v boj prej, dokler nas ne pokliče vodstvo naše organizacije«.

Zbrani so vsi kakor en mož glasovali za ta predlog.

Ker se ni nikdo več oglašil za besedo, je predsednik zaključil shod.

Vršijo se sledeči shodi:

Ljubljana. V ponedeljek, dne 2. oktobra t. l. ob 1/2 8. uri zvečer se vrši v Ljubljani v gostilni »International«, na Resljevi cesti št. 22 javen železničarski shod z dnevnim redom: 1. Sedanje železničarsko gibanje. 2. Poročilo o mariborski konferenci južnih železničarjev.

Pridite vsi!

**

V nedeljo 8. oktobra 1911 ob 2. uri popoldne se vrši v gostilni g. Indiharja o Rakovci (žel. postaja Sv. Jošt) shod (po § 2.) prognih vravnavalcev in delavcev.

Sodrugi! Tovariši! vdeležite se shoda v polnem številu!

Dnevni red je jako važen.

Listnica uredništva.

Radi preoblega akuelnega gradiva je morale nekaj dopisov zaostati. Pribčimo jih v prihodnji številki. Prosimo torej potrpljenja.

Naznanilo.

Članom naše skupine »Jesenice« se naznanja, da se nahaja društven lokal od sedaj naprej pri Mesarju v prostorih Franceta Peklar na Jesenicah.

Kavarna „Central“
v Ljubljani, Sv. Petra nasip 37
(poleg jubilejnega mostu)
se priporoča gg. železničarjem.

Kavarna je vsak dan
vso noč odprta.

Zagotavljajoč najboljšo postrežbo bilježi z velespoštovanjem

ŠTEFAN MIHOLIČ
kavarnar.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljen. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.